

Praktische gids: toegang tot de asielprocedure

**Europe Direct helpt u antwoord te vinden op uw vragen
over de Europese Unie.**

Gratis nummer (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(* De informatie wordt gratis verstrekt en bellen is doorgaans gratis, maar sommige operatoren, telefooncellen of hotels kunnen kosten aanrekenen.

Meer gegevens over de Europese Unie vindt u op internet via de Europaserver (<http://europa.eu>).

Designed by EWORX

Luxemburg: Bureau voor publicaties van de Europese Unie, 2016

Praktische gids

NL	BZ-04-15-715-NL-N	ISBN 978-92-9243-768-8	doi:10.2847/890965
----	-------------------	------------------------	--------------------

© Europese Unie, 2016

Overneming met bronvermelding toegestaan.

Printed in Luxembourg

GEDRUKT OP ELEMENTAIR CHLOORVRIJ GEBLEEKT PAPIER (ECF)

Praktische gids: toegang tot de asielprocedure

Inleiding

Aangezien u vaak het eerste contactpunt bent voor onderdanen van derde landen die uw land bereiken, en daarmee in veel gevallen ook de EU als geheel, speelt u een cruciale rol bij het waarborgen van een effectieve toegang tot internationale bescherming. Dit kan gebeuren door proactief vast te stellen welke personen wellicht bescherming nodig hebben en deze personen relevante informatie te verstrekken over hun recht om asiel aan te vragen, hen in te lichten over de te volgen procedures en andere vormen van assistentie en procedurele waarborgen te geven.

Deze gids bevat informatie over de voornaamste verplichtingen van eerstelijnsfunctionarissen bij het eerste contact met migranten en de rechten van personen die mogelijk internationale bescherming nodig hebben. De gids leidt u door het proces van identificatie van personen die wellicht een verzoek om internationale bescherming willen doen, en helpt u bij de verstrekking van de geldende procedurele waarborgen en de benodigde ondersteuning.

De gids bestaat uit de volgende vier delen:

- **De versterkte rol van eerstelijnsfunctionarissen bij de toegang tot de asielprocedure:** in dit deel wordt een inleiding gegeven op de context van gemengde migratiestromen, plus een overzicht van de toepasselijke wettelijke achtergrond, met inbegrip van de toepasselijke grondrechten;
- **Een potentiële verzoeker om internationale bescherming kunnen herkennen:** in dit deel wordt beschreven aan welke noodzakelijke voorwaarden het gedrag en de manier van denken van eerstelijnsfunctionarissen moeten voldoen om personen te kunnen herkennen die wellicht een verzoek om internationale bescherming willen doen;
- **Aanwijzingen dat iemand wellicht een verzoek om internationale bescherming wil doen:** in dit deel wordt beschreven welke elementen in aanmerking moeten worden genomen om beter te kunnen herkennen of een persoon wellicht een verzoek om internationale bescherming wil doen;
- **Volgende stappen:** in dit deel worden richtlijnen gegeven voor het herkennen van situaties waarin een persoon wellicht een verzoek om internationale bescherming wil doen, en wordt beschreven wat u moet doen wanneer er een verzoek is gedaan. Ook wordt in dit deel ingegaan op situaties waarin een persoon die mogelijk bescherming nodig heeft, geen verzoek om internationale bescherming wil doen.

U dient zich ervan bewust te zijn dat het EU-acquis inzake asiel bepaalt dat functionarissen die als eerste in contact komen met personen die op zoek zijn naar internationale bescherming, en met name functionarissen die zee- of landgrenzen bewaken of grenscontroles uitvoeren, relevante informatie moeten ontvangen en naar behoren moeten worden opgeleid op het gebied van de herkenning en behandeling van verzoeken om internationale bescherming.

Inhoud

Inleiding	v
De versterkte rol van eerstelijnsfunctionarissen bij de toegang tot de asielprocedure	1
Sleutelrol van eerstelijnsfunctionarissen	1
Grondrechten	2
Non-refoulement	3
Toegang tot de procedure	3
Een potentiële verzoeker om internationale bescherming kunnen herkennen	6
Wees proactief	6
Bent u proactief of reactief?	6
Observeer	7
Wees alert op kwetsbaarheden	7
Niet-begeleide of van hun familie gescheiden kinderen	8
Wees niet bevooroordeeld	8
Toon respect	8
Discrimineer niet	9
Vel geen oordeel	9
Luister actief	9
Gebruik een passende communicatiestijl en toon empathie	10
Werken met de tolk	10
Let op uw lichaamstaal	11
Wees u bewust van uw persoonlijke omstandigheden	11

Aanwijzingen dat iemand wellicht een verzoek om internationale bescherming wil doen	12
Wie zal wellicht een verzoek om bescherming willen doen?	12
Personen met meerdere beschermingsbehoeften	13
Niet-uitputtende lijst van aanwijzingen	13
Wie de persoon is en waar hij of zij vandaan komt	14
Wat de persoon zegt	15
Wat u kunt waarnemen (uiterlijk en gedrag)	15
Volgende stappen	17
De informatie verstrekken	17
Een mogelijk verzoek om internationale bescherming herkennen	17
Wat er gedaan moet worden als een persoon om internationale bescherming verzoekt	18
Wat u moet doen als een persoon die mogelijk beschermingsbehoeften heeft, geen verzoek om internationale bescherming wil doen	19
Toegang tot de asielprocedure	21
Bijlage — Verwijzingen naar wettelijke bepalingen	23

De versterkte rol van eerstelijnsfunctionarissen bij de toegang tot de asielprocedure

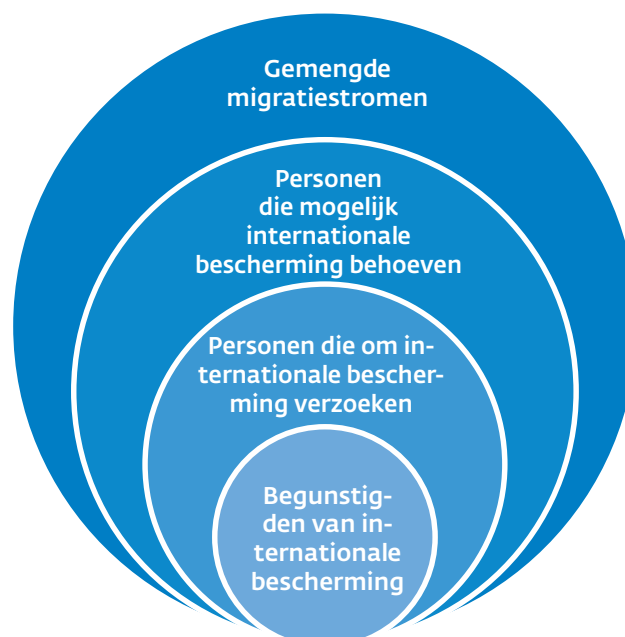
Sleutelrol van eerstelijnsfunctionarissen

Door de groeiende omvang en complexiteit van migratiebewegingen is de situatie aan de buitengrenzen van de EU problematisch. Personen met verschillende motieven en doelstellingen reizen met elkaar in **gemengde migratiestromen** via dezelfde routes en met dezelfde vervoermiddelen. Deze reizen kunnen lang, hard en levensbedreigend zijn en worden vaak op illegale wijze georganiseerd. Verstopt in vrachtwagens of kleine containers of opeengepakt in niet-zeewaardige boten reizen mensen vaak onder zware en onveilige omstandigheden waarin ze worden blootgesteld aan gevaren, honger, uitbuiting en misbruik door smokkelaars en mensenhandelaars. Tijdens de reis kunnen ze familieleden of verwanten verliezen. Het aantal berichten over uitgebuite, mishandelde, verkrachte en tot prostitutie of criminaliteit gedwongen personen is ontelbaar.

Omdat u vaak het eerste contactpunt bent voor onderdanen van derde landen die uw land bereiken, en daarmee in veel gevallen ook de EU als geheel, hebt u een cruciale rol bij het tijdig herkennen van deze personen, het vervullen van hun basisbehoeften, het waarborgen van hun grondrechten, het verstrekken van informatie, het onder de aandacht brengen van de te volgen procedures en het doorverwijzen naar de bevoegde autoriteiten.

Naast personen van wie de redenen om te reizen niet gerelateerd zijn aan bescherming, reizen er ook personen die **bescherming nodig hebben** en voor wie onmiddellijke actie vereist is. Dat kunnen personen zijn die internationale bescherming nodig hebben, maar ook slachtoffers van mensenhandel, foltering, verkrachting of andere ernstige vormen van geweld, van hun familie gescheiden of niet-begeleide kinderen, vrouwen die risico's lopen of andere kwetsbare personen.

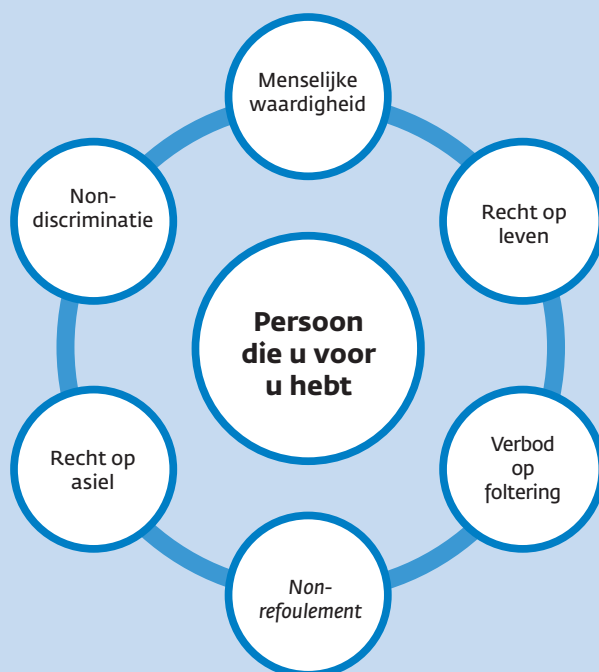

Grondrechten

Elke maatregel die wordt genomen bij grensdoorlaatposten of in detentiecentra moet in verhouding staan tot de beoogde doeleinden, moet niet-discriminerend zijn en **essentiële grondrechten** volledig respecteren, zoals:

- **Menselijke waardigheid:** dit grondrecht bepaalt dat een mens een intrinsiek recht heeft op erkenning, respect en een waardige behandeling.
- **Recht op leven:** dit grondrecht verbiedt de oplegging of voltrekking van de doodstraf en bepaalt dat er preventieve maatregelen moeten worden genomen in situaties waarin er een reëel en onmiddellijk risico voor het leven van een persoon bestaat.
- **Verbod op foltering:** dit verbod houdt in dat niemand mag worden onderworpen aan foltering of een onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing.
- **Beginsel van non-refoulement:** dit beginsel heeft betrekking op de verplichting van staten om zich te onthouden van het op enigerlei wijze uitwijzen of terugsturen van een persoon naar gebieden waar hij of zij het risico loopt om te worden vervolgd en/of gefolterd en/of aan een onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing te worden onderworpen.
- **Recht op asiel:** dit recht houdt in dat iedereen het recht heeft om in andere landen bescherming tegen vervolging te zoeken en te genieten. De lidstaten zorgen ervoor dat iedere persoon, volwassen of kind, het recht heeft om namens zichzelf of via een verwante of een vertegenwoordiger een verzoek om internationale bescherming te doen.
- **Non-discriminatie:** dit beginsel verbiedt iedere oneerlijke behandeling of willekeurige maatregel en het maken van onderscheid op welke grond dan ook, zoals op grond van geslacht, ras, kleur, etnische of sociale afkomst, genetische kenmerken, taal, godsdienst of overtuiging, politieke of andere denkbeelden, het behoren tot een nationale minderheid, vermogen, geboorte, een handicap, leeftijd of seksuele gerichtheid.

Iedere persoon heeft deze rechten, ongeacht of hij of zij uitdrukkelijk een verzoek om internationale bescherming heeft gedaan of niet.

De lidstaten moeten ervoor zorgen dat de autoriteiten met betrekking tot de informatie die ze tijdens hun werkzaamheden ontvangen, het **vertrouwelijkheidsbeginsel** respecteren zoals dat is gedefinieerd in het nationaal recht en verankerd in het EU-recht. Informatie over het feit dat een persoon een verzoek om internationale bescherming heeft gedaan, mag niet worden doorgegeven aan de autoriteiten van het land van herkomst.

Non-refoulement

Het beginsel van non-refoulement heeft betrekking op de verplichting van de lidstaten om zich te onthouden van het op enigerlei wijze uitzetten of terugsturen van een persoon over de grenzen van grondgebieden of naar plaatsen waar ze mogelijk zullen worden vervolgd of aan een onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing (waaronder foltering) zullen worden onderworpen. Dit geldt ook voor illegale immigranten. In de asielpcontext brengt het beginsel van *non-refoulement* de verplichting met zich mee om personen die om internationale bescherming verzoeken, toegang te verlenen tot het grondgebied en tot eerlijke en efficiënte asielpcedures om te bepalen of hun bescherming moet worden geboden of niet.

Wie is hieraan gebonden? De verplichting van *non-refoulement* is bindend voor alle organen van een staat en voor alle personen of entiteiten die namens deze organen optreden, waaronder eerstelijnsfunctionarissen.

Wat houdt dit beginsel in? Het verbod uit hoofde van het internationaal vluchtelingenrecht op *refoulement* naar een gebied waar gevaar voor vervolging bestaat, is van toepassing op elke vorm van gedwongen verwijdering, waaronder uitzetting, uitwijzing, uitlevering, informele overdracht („rendition”) en niet-toelating aan de grens. Dit omvat ook indirecte *refoulement*, d.w.z. de terugkeer van een persoon naar een derde land waar het risico van *refoulement* bestaat. In elk individueel geval moet voorafgaand aan het terugsturen naar een derde land een betrouwbare beoordeling van het risico van indirecte *refoulement* worden uitgevoerd. Geen enkele asielzoeker mag met het oog op het besluit over zijn of haar verzoek worden teruggestuurd naar een derde land zonder dat er in elk individueel geval voldoende garanties bestaan. Deze garanties zijn onder meer dat de persoon zal worden opgenomen door dat land, doeltreffende bescherming tegen *refoulement* zal genieten, de mogelijkheid zal hebben om asiel aan te vragen en te krijgen en zal worden behandeld overeenkomstig de geldende internationale normen.

Toegang tot de procedure

Om de eerbiediging van het beginsel van *non-refoulement* en de effectiviteit van het recht op asiel te waarborgen, moet iedere persoon die mogelijk internationale bescherming nodig heeft, **toegang tot de asielpcedure** worden verleend.

Vergeet niet dat in de meeste scenario's mensen tegenover u voor het eerst de kans hebben om uiting te geven aan hun behoefte aan bescherming en hun bijzondere behoeften.

Veel personen die mogelijk internationale bescherming nodig hebben, kennen hun rechten en verplichtingen niet en vragen niet actief asiel aan in het land waar ze arriveren. Als eerste contactpunt voor personen aan de grenzen hebt u een cruciale rol bij het verlenen van toegang tot internationale bescherming door proactief vast te stellen welke personen wellicht een verzoek om

internationale bescherming willen doen, deze personen relevante informatie te verstrekken over het recht om asiel aan te vragen en hen in te lichten over de te volgen procedures.

Het is vaak in het kader van de maatregelen die bij grensdoorlaatposten en in detentiecentra worden genomen, dat voor het eerst de bijzondere behoeften van kwetsbare personen kenbaar worden gemaakt en in kaart kunnen worden gebracht. Als eerstelijnsfunctionaris hebt u ook de verantwoordelijkheid om **de bijzondere behoeften van kwetsbare personen vast te stellen** en **deze personen voor verdere beoordeling en/of ondersteuning door te verwijzen** naar nationale autoriteiten.

Om de bijzondere behoeften van kwetsbare personen beter te herkennen, kunt u gebruikmaken van de praktische tool van EASO voor het herkennen van personen met bijzondere behoeften. Deze is beschikbaar via <https://ipsn.easo.europa.eu>

Uw rol bij het verlenen van toegang tot de asielprocedure, zoals omschreven in artikel 3 bis van de Schengengrenscodes¹, is verder versterkt door het EU-acquis inzake asiel, met name door de herschikte richtlijn asielprocedures, die sinds 20 juli 2015 van toepassing is². Met de herschikte richtlijn asielprocedures zijn onder meer twee belangrijke bepalingen ingevoerd die directe gevolgen hebben voor uw dagelijkse werk.

Artikel 8 van de herschikte richtlijn asielprocedures vereist dat u **informatie verstrekt over de mogelijkheid om internationale bescherming te verzoeken** wanneer er **aanwijzingen zijn dat een persoon die in een detentiecentrum wordt vastgehouden of zich in een grensdoorlaatpost aan de buitengrenzen bevindt, wellicht een verzoek om internationale bescherming wil doen**. In de praktijk betekent dit dat u proactief moet proberen te herkennen dat deze persoon wellicht een verzoek om internationale bescherming wil doen, dat u hem of haar moet informeren over het recht om asiel aan te vragen en dat u hem of haar moet uitleggen hoe hij of zij het verzoek kan indienen.

Artikel 6 van de herschikte richtlijn asielprocedures vereist dat u een persoon die te kennen heeft gegeven dat hij of zij de intentie heeft een verzoek om internationale bescherming te doen (en die dus **een verzoek om internationale bescherming heeft gedaan**), **toegang biedt tot de asielprocedure** door hem of haar te informeren waar en hoe het verzoek om internationale bescherming kan worden ingediend.

In de herschikte richtlijn asielprocedures worden ook **drie afzonderlijke stappen voor de toegang tot de asielprocedure** beschreven, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen **het doen, het registreren en het indienen van een verzoek om internationale bescherming** en de positie van elk van deze stappen binnen de asielprocedure.

U dient zich ervan bewust te zijn dat mensen op verschillende manieren uiting kunnen geven aan een intentie om een verzoek om internationale bescherming te doen. Elke mondelinge of schriftelijke uitdrukking van angst voor vervolging of ernstige schade bij geweigerde binnenkomst moet worden beschouwd als een dergelijk verzoek. Het is niet nodig dat het exacte woord „asiel” of „vluchteling” wordt gebruikt. Als u twijfelt, dient u aan te nemen dat er een verzoek om bescherming is gedaan.

Een verzoek om internationale bescherming doen is de handeling van het uiten, op welke manier en tegenover welke autoriteit dan ook, van een wens om internationale bescherming te verkrijgen. Iedereen die uiting heeft gegeven aan zijn of haar intentie om een verzoek om internationale bescherming te doen, wordt geacht een verzoeker (aanvrager) te zijn, met alle rechten en verplichtingen die aan deze status zijn verbonden.

Nadat een verzoek om internationale bescherming is gedaan, moet dit verzoek door de bevoegde autoriteiten worden **geregistreerd** binnen de gestelde termijn — binnen drie werkdagen wanneer het verzoek wordt gedaan bij een voor de registratie bevoegde autoriteit, of binnen zes werkdagen wanneer het verzoek wordt

gedaan bij andere autoriteiten, zoals de politie, grenswachters, immigratiediensten en personeel van detentiecentra. In uitzonderlijke omstandigheden, wanneer een groot aantal gelijktijdige verzoeken het in de praktijk zeer moeilijk maken om de vastgestelde termijn na te leven, kan de termijn worden verlengd tot tien werkdagen.

¹ Verordening (EG) nr. 562/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 15 maart 2006 tot vaststelling van een communautaire code betreffende de overschrijding van de grenzen door personen (Schengengrenscodes).

² Richtlijn 2013/32/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 betreffende gemeenschappelijke procedures voor de toekenning en intrekking van de internationale bescherming (herschikking), hierna de „herschikte richtlijn asielprocedures” genoemd.

Een verzoek om internationale bescherming indienen houdt in dat de verzoeker informatie/documenten verstrekt ter aanvulling van het bij de registratie van het verzoek aangelegde dossier. De indiening van het verzoek zet het onderzoek in eerste instantie in gang. De lidstaten kunnen voorschriften vaststellen voor de wijze waarop en de plaats waar het verzoek moet worden ingediend.

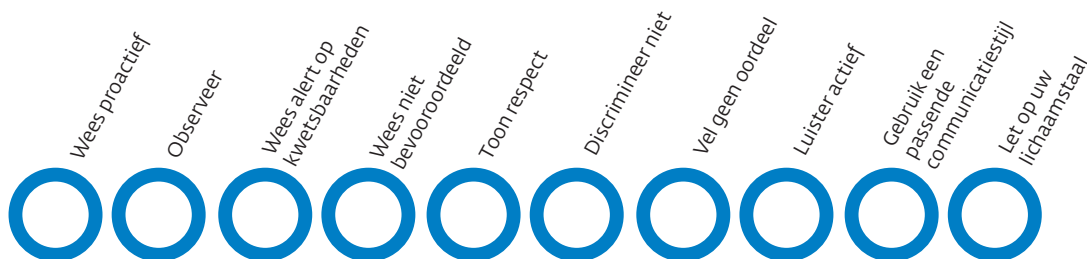

U dient zich ervan bewust te zijn dat het uw taak is om vast te stellen welke personen wellicht een verzoek om internationale bescherming willen doen en deze personen informatie te verstrekken en door te verwijzen naar de bevoegde autoriteiten. U mag niemand toegang tot de asielprocedure weigeren. Een snelle en efficiënte doorverwijzing naar de bevoegde autoriteiten is van cruciaal belang om ervoor te zorgen dat het recht op asiel in de praktijk wordt gewaarborgd. Het is niet uw verantwoordelijkheid om te beoordelen of de persoon tegenover u beschermingsgerelateerde behoeften heeft en of hem of haar internationale bescherming kan worden verleend of niet.

Een potentiële verzoeker om internationale bescherming kunnen herkennen

Personen die bescherming nodig hebben, zullen waarschijnlijk een persoon in uniform benaderen en contact met hem of haar zoeken. Veel van hen kunnen echter slecht behandeld zijn door ambtenaren in hun land van herkomst of in andere landen tijdens de reis. Daarom zullen ze u in veel gevallen niet rechtstreeks aanspreken, en het is uw taak om een sfeer van vertrouwen te creëren en proactief vast te stellen of een persoon wellicht een verzoek om internationale bescherming wil doen en om personen die kennelijk op zoek zijn naar bescherming, door te verwijzen.

In dit deel wordt uitgelegd hoe u zich kunt voorbereiden op de vervulling van uw plicht om te herkennen welke personen mogelijk bescherming nodig hebben, en om deze personen op het grondgebied van de EU toe te laten, informatie te verstrekken en toegang te bieden tot de nationale asielprocedure.

Wees proactief

Proactief zijn houdt in dat u zich concentreert op elementen waarover u controle hebt of die u kunt beïnvloeden. Een proactieve aanpak zal u helpen om uw taken te vervullen.

Grenswachten en eerstelijnsfunctionarissen hebben een **verantwoordelijkheid om proactief te zorgen voor een effectieve toegang tot de asielprocedure**. Zij hebben de taak personen die wellicht een verzoek om internationale bescherming willen doen, te herkennen, deze personen te informeren over het recht om asiel aan te vragen en hun uit te leggen hoe ze een verzoek kunnen doen. Ook moeten ze personen die een verzoek om internationale bescherming hebben gedaan, informeren hoe ze hun verzoek kunnen indienen.

Bent u proactief of reactief?

Een **proactieve persoon** gebruikt proactieve taal (ik kan, ik wil, ik heb liever enz.) en concentreert zich op zijn of haar invloedsgebied, op dingen waarover hij of zij controle heeft of die hij of zij kan beïnvloeden.

Een **reactieve persoon** gebruikt reactieve taal (ik kan niet, ik moet, was het maar enz.) en concentreert zich op zijn of haar punten van zorg, op dingen waarover hij of zij weinig of geen controle heeft.

Observeer

Observeren is niet hetzelfde als „naar iets kijken”. Het is het actief verzamelen van informatie die u helpt personen en omstandigheden sneller en preciezer te beoordelen. Observeren vereist dat u uw ogen en oren openhoudt om zo veel mogelijk informatie te verkrijgen en te onthouden.

- **Let goed op alles om u heen.** Dwing uzelf zo veel mogelijk op te merken, van routinematige handelingen tot ongebruikelijke zaken, en probeer zo veel mogelijk te onthouden. Concentreer u op verschillen, afwijkingen en ongewone situaties en omstandigheden. Uzelf bewust zijn van uw indrukken is een belangrijk element van goed observeren.
- **Zoek naar aanwijzingen** dat een persoon wellicht een verzoek om internationale bescherming wil doen.
- **Let goed op de lichaamstaal** — gezichtsuitdrukkingen, gebaren, oogcontact, houdingen en de toon waarop iemand spreekt — van de personen die u observeert. Het vermogen om lichaamstaal te begrijpen en te gebruiken kan u helpen om contact met andere mensen te maken en hun behoeften te begrijpen. Besef echter dat de betekenis van lichaamstaal en non-verbale signalen per land en per cultuur kunnen verschillen. Daarom is het belangrijk dat u verkeerde interpretaties vermijdt en dat u zich onthoudt van voorbarige conclusies.

Wees alert op kwetsbaarheden

U dient zich ervan bewust te zijn dat de persoon tegenover u kwetsbaar kan zijn en bijzondere behoeften kan hebben die speciale aandacht en onmiddellijke actie vereisen. Het is uw taak de bijzondere behoeften van kwetsbare personen vast te stellen en deze personen door te verwijzen voor verdere beoordeling en/of ondersteuning.

Grensdoorlaatposten en detentiecentra behoren tot de eerste locaties waar de bijzondere behoeften van kwetsbare personen kenbaar kunnen worden gemaakt en kunnen worden vastgesteld. **U dient zich er echter van bewust te zijn dat deze kwetsbaarheden mogelijk niet onmiddellijk zichtbaar zijn en zich pas in een later stadium kunnen manifesteren.**

Zorg ervoor dat de maatregelen die worden genomen bij grensdorlaatposten en in detentiecentra, geen nadelige invloed hebben op de specifieke bescherming die uit hoofde van het internationaal recht moet worden verleend aan personen die internationale bescherming nodig hebben, en aan kwetsbare personen, zoals vrouwen en meisjes die risico lopen (onder wie zwangere vrouwen), kinderen (onder wie niet-begeleide of van hun familie gescheiden kinderen), slachtoffers van mensenhandel, personen die te maken hebben gehad met foltering, verkrachting of andere ernstige vormen van geweld, en personen met een handicap.

- **Registreer kwetsbaarheden** en bijzondere behoeften zo snel mogelijk overeenkomstig de nationale praktijk en communiceer deze informatie aan alle betrokkenen zodat de nodige garanties en ondersteuning kunnen worden verstrekt.
- Zorg ervoor dat u bekend bent met de bij u geldende **nationale doorverwijzingsmechanismen en -procedures** en dat u de contactinformatie van de instanties die volgens de nationale praktijk verantwoordelijk zijn, bij de hand hebt, waaronder die van gespecialiseerde kindbeschermingsinstanties, de UNHCR en andere organisaties die juridisch advies of andere counseling aan verzoekers verstrekken.
- **Pas uw aanpak, taalgebruik en stijl van communiceren aan** aan de behoeften van de persoon. Uw vermogen om vertrouwen te kweken en met de persoon te communiceren is van essentieel belang, zowel om mogelijke aanwijzingen te kunnen vaststellen als om correcte informatie te kunnen verzamelen.
- **Zorg, indien nodig, voor toereikende medische en/of andere zorg** overeenkomstig de nationale wetgeving en praktijk.

Niet-begeleide of van hun familie gescheiden kinderen

Krachtens de geldende internationale en Europese wettelijke normen en wetgeving is **een kind iedere persoon die jonger is dan 18 jaar**, tenzij de meerderjarige leeftijd overeenkomstig de op het kind van toepassing zijnde recht eerder wordt bereikt. Ook als u er niet zeker van bent dat de persoon die verklaart een kind te zijn dat ook echt is, moet hij of zij nog steeds worden doorverwezen naar de verantwoordelijke autoriteit voor een leeftijdsbeoordeling overeenkomstig de nationale wetgeving en praktijk en in overeenstemming met het EU-recht.

Kinderen zijn van nature kwetsbaar, en het is zeer belangrijk om in hoge mate gevoelig te zijn voor hun bijzondere behoeften, met name wanneer ze niet begeleid worden of van hun familie zijn gescheiden. Niet-begeleide en van hun familie gescheiden kinderen moeten zo spoedig mogelijk als zodanig worden herkend en worden doorverwezen naar de verantwoordelijke autoriteiten overeenkomstig de nationale wetgeving en praktijk. In overeenstemming met het EU-recht moet in geval van niet-begeleide kinderen worden gezorgd voor specifieke garanties, met name door zo snel mogelijk een vertegenwoordiger te benoemen. Zorg ervoor dat u bekend bent met de nationale doorverwijzingsmechanismen en -procedures en dat u de contactgegevens van gespecialiseerde kinderbeschermingsinstanties en andere verantwoordelijke partijen bij de hand hebt.

Blijf altijd goed opletten en wees alert op mogelijke signalen die wijzen op mensenhandel. Is er iets ongebruikelijks aan de situatie die u ziet? Is het kind stil, emotioneel/afstandelijk, onafhankelijk, bang, overstuurd? Wacht er iemand op het kind of zoekt het kind naar een andere volwassene? Te allen tijde geldt dat wanneer er een redelijk vermoeden bestaat dat het kind mogelijk het slachtoffer is van mensenhandel of anderszins bescherming nodig heeft, het doorverwijzingsmechanisme en het eerste onderzoek onmiddellijk in werking moeten treden overeenkomstig de nationale wetgeving en praktijk.

Vergeet niet op een kindvriendelijke manier te communiceren, rekening houdend met de leeftijd en het ontwikkelingsniveau van het kind. Houd hem of haar op de hoogte van wat er gebeurt en wat er gaat gebeuren. Zorg voor toegang tot basisdiensten.

Het belang van het kind moet een zwaarwegende overweging zijn bij alle maatregelen en besluiten die het kind aangaan. Als algemene regel mogen kinderen niet worden gescheiden van hun ouders of van verwanten die hen begeleiden, tenzij er een redelijk vermoeden bestaat dat het niet in het belang van het kind is om bij deze personen te blijven. In dat geval moeten gespecialiseerde kinderbeschermingsinstanties onmiddellijk worden geïnformeerd overeenkomstig de nationale wetgeving en praktijk.

Het beginsel van *non-refoulement* moet worden toegepast. Als terugkeer van toepassing is, moeten de waarborgen voor kinderen als bedoeld in artikel 10 van de terugkeerrichtlijn in acht worden genomen.

Wees niet bevooroordeeld

Het indelen van personen die je net hebt ontmoet in een categorie en het toepassen van de gebruikelijke methoden bij het uitvoeren van terugkerende taken is een normale reactie en een proces dat de meesten van ons gebruiken. Het is echter belangrijk dat we ons hiervan bewust zijn en altijd een open geest houden, ongeacht onze persoonlijke of professionele ervaringen uit het verleden. U dient zich ervan bewust te zijn dat iedereen beschermingsbehoeften kan hebben, ongeacht hoe hij of zij eruitziet.

Wees niet bevooroordeeld. Niet bevooroordeeld zijn betekent flexibel zijn en openstaan voor nieuwe en verschillende ervaringen, procedures en uitdagingen. Mensen met een open geest hebben minder vooroordelen en veranderen sneller van mening als ze nieuwe feiten krijgen gepresenteerd.

Toon respect

U werkt in een complexe en uitdagende omgeving. U krijgt dagelijks te maken met stressvolle situaties en met personen die bang en/of getraumatiseerd zijn of de autoriteiten wantrouwen, evenals met personen die liegen, bedriegen of agressief gedrag vertonen.

Maar als de persoon die vaak het eerste contactpunt is voor onderdanen van derde landen die de EU bereiken, vertegenwoordigt u zowel uw land als de EU. U dient professioneel en ethisch te zijn en zich te allen tijde te gedragen op een manier die u en de autoriteit die u vertegenwoordigt, tot eer strekt.

Vergeet niet om altijd respect te tonen. Iedereen moet met respect worden behandeld. Respecteer te allen tijde de menselijke waardigheid en wees gevoelig voor culturele verschillen en diversiteit.

Wees respectvol, om vertrouwen op te bouwen en respect terug te krijgen. Bedenk: om respect te verdienen, moet u eerst zelf respect tonen. Gebrek aan respect creëert spanning die kan uitgroeien tot een conflict.

Discrimineer niet

Niemand mag een andere persoon discrimineren. **Discriminerend gedrag, oneerlijke behandeling of andere discriminerende praktijken zijn in strijd met de grondrechten.**

Om discriminatie te voorkomen en gevoeligheid te tonen is het belangrijk om te communiceren in een taal die de persoon begrijpt, en op een wijze die ervoor zorgt dat hij of zij zich veilig voelt. Pas indien nodig uw aanpak, taal(gebruik) en communicatiestijl aan aan de persoon, afhankelijk van het geslacht, de leeftijd, de lichamelijke of psychische toestand en/of het onderwijsniveau van de persoon tegenover u.

Vel geen oordeel

Vel niet te snel een oordeel over handelingen, gedrag en/of het uiterlijk van een persoon. In plaats van een persoon te beoordelen om wat hij of zij doet of hoe hij of zij eruitziet, dient u zich in te spannen om meer over hem of haar en zijn of haar achtergrond te weten te komen. Hierna zal een andere procedure op een andere plek worden uitgevoerd, door andere functionarissen die de beschermingsbehoeften en het recht op internationale bescherming van de persoon zullen beoordelen.

Geef geen oordeel door middel van verbale en non-verbale communicatie. Als u bij uzelf constateert dat u een oordeel velt, houd uzelf dan even in en herinner u eraan dat u moet blijven observeren.

Luister actief

Wees iemand die goed luistert. Actief luisteren is een van de belangrijkste communicatievaardigheden. Wanneer u echt luistert, toont u belangstelling voor wat er wordt gezegd in plaats van het alleen maar aan te horen. Op deze wijze toont u respect voor de persoon met wie u communiceert, wat weer van invloed is op zowel de kwaliteit als de kwantiteit van de informatie die u zult verkrijgen.

- **Luister met echte belangstelling** en met de intentie om de verzoeker te begrijpen. U kunt dingen kort en direct samenvatten of de belangrijkste onderdelen van het verhaal in de eigen woorden van de verzoeker herhalen om te laten zien dat u actief luistert en de verzoeker begrijpt. Ook kunt u bespiegelende uitspraken gebruiken om de persoon naar wie u luistert, gerust te stellen.
- **Moedig de persoon aan om te spreken.** Gebruik aanmoedigende zinnen als „Vertel daar eens iets meer over” of „En wat gebeurde er toen?” Dit moedigt de verzoeker aan om door te praten en draagt bij aan de voortzetting en verdere ontplooiing van het relaas.
- **Stel vragen om interesse te tonen.** Maar vergeet niet dat de meest nauwkeurige en nuttige informatie wordt gegeven als de verzoeker vrijuit kan vertellen. Als u de verzoeker te vaak onderbreekt om aanvullende vragen te stellen, zou dat ook de motivatie of het vertrouwen van de persoon kunnen uithollen en de kans dat deze het volledige verhaal vertelt, kunnen verkleinen.
- **Zorg ervoor dat de persoon tegenover u begrijpt** wat u hebt gezegd. Het is uw verantwoordelijkheid om te worden begrepen. Maak van de gelegenheid gebruik om bevestiging te krijgen dat de persoon u hebt begrepen, bijvoorbeeld door de persoon te vragen om belangrijke onderdelen van de informatie die u hebt verstrekt, in zijn of haar eigen woorden te herhalen.

Gebruik een passende communicatiestijl en toon empathie

Verschillen in taal, cultuur en ervaringen kunnen voor barrières in de communicatie zorgen. Daarnaast kunnen veel factoren, zoals leeftijd, geslacht, stress, lichamelijke en geestelijke gezondheid en omgevingsfactoren, van invloed zijn op het vermogen van de persoon om zichzelf uit te drukken. De noodzaak om via tolken te communiceren verhoogt het risico op misverstanden.

Daarom is het belangrijk dat u zich bewust bent van de factoren die het communicatieproces zouden kunnen verstoren en dat u uw communicatiestijl en taal dienovereenkomstig aanpast. Dit zal helpen angst- en stressgevoelens te verminderen en zal zowel de kwaliteit als de kwantiteit van de verkregen informatie verbeteren.

- **Wees gevoelig voor de persoonlijke situatie van de persoon**, als u die reeds kent, en pas uw communicatiestijl dienovereenkomstig aan.
- **Gebruik passende taal die de persoon kan begrijpen**. Probeer altijd zo precies, eenvoudig en duidelijk mogelijk te communiceren.
- **Geef de persoon informatie over wat er van hem of haar wordt verwacht**, waaronder kleine dingen die voor u vaak vanzelfsprekend zijn, zoals wie u bent, waar u heen gaat, waarom u de deur van de interviewkamer achter u dichtdoet enz. en over het proces zelf. U mag er niet van uitgaan dat iedereen alles op dezelfde manier begrijpt als u.
- **Zorg voor vertrouwelijkheid**. Leg uit dat alles wat zal worden gezegd, vertrouwelijk blijft, tenzij de informatie moet worden gedeeld met andere overheidsorganen.
- **Laat de persoon vrijuit spreken**. Moedig de persoon aan om in zijn of haar eigen woorden, in zijn of haar eigen tempo en zonder dat u hem of haar onderbreekt, te vertellen over een gebeurtenis of een situatie.
- **Stel passende vragen, op een passende manier**. Open vragen laten zien dat u uw aandacht op de persoon richt. Begin de discussie met gemakkelijke vragen.
- **Geef iedereen een kans om te spreken**. Zorg ervoor dat niemand zich in het gesprek mengt en/of vragen namens de persoon beantwoordt, behalve wanneer dit in het belang van de persoon is.

Werken met de tolk

Zijn er aanwijzingen dat de persoon die in een detentiecentrum verblijft of zich in een grensdoorlaatpost bevindt, wellicht een verzoek om internationale bescherming wil doen, dan verplicht het EU-acquis inzake asiel de lidstaten om waar nodig tolkdiensten aan te bieden om de toegang tot de asielprocedure te vergemakkelijken. Vaak is een tolk nodig om de taalkloof tussen de persoon en de betrokken functionaris te overbruggen. Met een tolk werken vereist van u echter dat u de manier waarop u met de betrokken persoon communiceert en/of de discussie leidt, aanpast. Hier volgen enkele punten om in gedachten te houden wanneer u gebruikmaakt van de diensten van een tolk:

- Besteed aandacht aan de selectie van de tolk. Indien mogelijk moet een tolk van hetzelfde geslacht worden toegewezen als de verzoeker daarom vraagt.
- Informeer de tolk inzake zijn of haar verantwoordelijkheden en rol tijdens het interview.
- Verifieer of de betrokken persoon de tolk begrijpt en vice versa.
- Spreek de betrokken persoon rechtstreeks aan (in de eerste persoon) en niet via de tolk in de derde persoon.
- Probeer langzaam en duidelijk te spreken en regelmatig even te stoppen om de tolk de gelegenheid te geven korte stukjes te vertolken, met name als gedetailleerde of ingewikkelde verklaringen worden afgelegd.

Deze beginselen zijn nog belangrijker wanneer gebruik wordt gemaakt van telefonische tolkdiensten.

Let op uw lichaamstaal

Lichaamstaal is een soort non-verbale communicatie waarbij gedachten, intenties of gevoelens worden uitgedrukt in fysieke gedragingen, zoals gezichtsuitdrukkingen, lichaamshouding, gebaren, de toon waarop iemand spreekt of het gebruik van ruimte. Het vermogen om non-verbale communicatie te begrijpen en te gebruiken is een krachtig communicatie-instrument.

- **Wees u bewust van uw non-verbale communicatie.** Uw lichaamstaal is een belangrijk instrument om vertrouwen te kweken en contact te leggen en in stand te houden.
- **Kies passende gebaren en houdingen.** Kies voor een open lichaamstaal (doe uw armen niet over elkaar, vermijd gesloten houdingen enz.). Gebruik de toon waarop u spreekt en passende gezichtsuitdrukkingen om een veilige en open omgeving te creëren. Het spiegelen van de lichaamstaal van de verzoeker kan soms een sfeer van verstandhouding creëren.
- **Respecteer de persoonlijke ruimte van de persoon** en maak op passende wijze **oogcontact**. Respecteer het als een verzoeker niet direct oogcontact met u wil maken.
- **Wees u bewust van de culturele en op geslacht gebaseerde verschillen in non-verbale communicatie.** De betekenis van lichaamstaal en non-verbale signalen varieert van cultuur tot cultuur, en deze verschillen kunnen misverstanden veroorzaken. Onthoud u van een te haastige interpretatie van de lichaamstaal van de persoon tegenover u.

Wees u bewust van uw persoonlijke omstandigheden

Elke eerstelijnsfunctionaris moet zijn of haar taken in moeilijke omstandigheden uitoefenen, waarbij hij of zij veel mensen uit verschillende culturen, met verschillende achtergronden en met verschillende levenservaringen ontmoet. Deze interessante, maar zeer veeleisende werkomgeving kan soms leiden tot afstomping, stress, frustratie of zelfs symptomen van secundair trauma, zoals opdringerige gedachten, chronische moeheid, droefheid, boosheid, slechte concentratie, onthechting, emotionele uitputting, angst, schaamte, lichamelijke aandoeningen of afwezigheid.

Ons privéleven kan soms een bron van stress en problemen zijn die van invloed zijn op onze houding tegenover beroepstaken en onze stressbestendigheid op het werk.

U dient zich van deze factoren bewust te zijn en er voortdurend naar te streven de effecten ervan tot een minimum te beperken. Aarzel indien nodig niet om uw collega's of leidinggevenden om steun te vragen of om professionele hulp te zoeken.

Aanwijzingen dat iemand wellicht een verzoek om internationale bescherming wil doen

Veel personen die mogelijk internationale bescherming nodig hebben, vragen niet actief asiel aan in het land waar ze arriveren. Velen van hen kennen hun rechten en plichten niet of kiezen ervoor om niet om bescherming te verzoeken vanwege hun specifieke situatie of omdat ze door andere personen, zoals smokkelaars, verkeerd zijn geïnformeerd over hun rechten en mogelijkheden. Het is onrealistisch om van hen te verwachten dat ze kennis hebben van de ingewikkelde asiel- en Dublin-procedures, voldoende vertrouwen in autoriteiten hebben om meteen aan de grens of in een detentiecentrum uit te spreken waar ze bang voor zijn, of de juiste woorden en uitdrukkingen kennen waarmee ze toegang tot de procedure kunnen krijgen.

Als eerste contactpunt voor personen aan de grens is het uw taak om vast te stellen of een persoon uitdrukking geeft aan de intentie om een verzoek om bescherming te doen, om proactief vast te stellen of er aanwijzingen zijn dat hij of zij wellicht een verzoek om internationale bescherming wil doen en om hem of haar vervolgens naar behoren te informeren.

Vergeet niet dat in de meeste scenario's mensen tegenover u voor het eerst de kans hebben om uiting te geven aan hun behoefte aan bescherming. Daarom bent u de eerste, cruciale stap in het proces om bescherming te bieden aan personen die dat nodig hebben. Een onjuiste vaststelling aan de grens en het niet doorgeven van het asiilverzoek aan de bevoegde autoriteit kan ernstige gevolgen hebben voor de persoon die internationale bescherming nodig heeft. De persoon kan worden teruggestuurd naar een land waar zijn of haar leven of vrijheid wordt bedreigd of waar hem of haar vervolging, de dood, wrede, onmenselijke of vernederende behandeling of andere ernstige mensenrechtenschendingen wachten.

In dit onderdeel worden nuttige tips en richtlijnen gegeven die eerstelijnsfunctionarissen kunnen helpen om vast te stellen welke personen wellicht een verzoek om internationale bescherming willen doen, en om ervoor te zorgen dat er geen aanwijzingen over het hoofd worden gezien.

Wie zal wellicht een verzoek om bescherming willen doen?

→ **U dient zich ervan bewust te zijn dat u niemand toegang tot de asielprocedure mag weigeren.**

Eenieder heeft het recht om asiel aan te vragen.

→ **Vergeet nooit dat iedereen een vluchteling kan zijn.**

Iedereen kan beschermingsbehoeften hebben, ongeacht hoe hij of zij er uitziet of zich opstelt. Binnen de gemengde migratiestromen reizen personen met verschillende motieven en doelstellingen. Ze volgen vaak dezelfde routes en gebruiken dezelfde soorten vervoermiddelen. Daarom kunnen zowel vluchtelingen als personen die niet op reis zijn om redenen van bescherming, er hetzelfde uitzien en zich hetzelfde gedragen.

Vergeet niet dat het uw taak is om vast te stellen welke personen wellicht een verzoek om internationale bescherming willen doen, en deze personen informatie te verstrekken en door te verwijzen naar de bevoegde autoriteiten. Het is niet uw verantwoordelijkheid om te beoordelen of de persoon tegenover u beschermingsgerelateerde behoeften heeft, en of hem of haar internationale bescherming kan worden verleend of niet. Hierna zal een andere procedure op een andere plek worden uitgevoerd, door andere functionarissen die de beschermingsbehoeften en het recht op internationale bescherming van de persoon zullen beoordelen.

→ **Ja, iedereen kan een vluchteling zijn**, ongeacht zijn of haar land van herkomst, etniciteit en/of uiterlijk.

Iedereen kan vluchteling zijn, ongeacht of hij of zij:

- **illegaal de lidstaat is binnengekomen of illegaal aanwezig is op het grondgebied van de lidstaat** door het gebruik van valse of vervalste documenten of zonder enige papieren, ook als het hem of haar verboden is de lidstaat binnen te komen wegens een illegaal verblijf in het verleden;
- **een slachtoffer van mensenhandel is**. Een slachtoffer van mensenhandel kan beschermingsbehoeften hebben die niets te maken hebben met mensenhandel. Hij of zij kan ook om internationale bescherming verzoeken om aan de mensenhandel te ontsnappen, of de asielprocedure zelf kan door mensenhandelaars worden gebruikt als middel om de persoon het gastland binnen te krijgen;
- **een niet-begeleid kind is**. Het EU-acquis inzake asiel biedt specifieke waarborgen om ervoor te zorgen dat het niet-begeleide kind van zijn rechten gebruik kan maken en zijn verplichtingen in de asielcontext kan vervullen. Aangezien een kind van nature kwetsbaar is, is het zeer belangrijk om extra gevoelig te zijn voor eventuele aanvullende aanwijzingen voor bijzondere behoeften en om altijd in het belang van het kind te handelen.

Personen met meerdere beschermingsbehoeften

Bedenk dat sommige personen naast de behoefte aan internationale bescherming ook andere beschermingsbehoeften kunnen hebben die dringend aandacht vereisen. Zo kan een persoon bijvoorbeeld zowel een slachtoffer van mensenhandel als een vluchteling zijn, of zowel een niet-begeleid kind als een vluchteling. Het kan, met name in de fase onmiddellijk na de aankomst, bijzonder moeilijk zijn om deze meerdere behoeften vast te stellen en om de betrokken personen in te lichten over de te volgen procedures.

De indeling van verschillende groepen van binnenkomende migranten mag echter geen beletsel zijn om maatregelen te treffen om de mensenrechten, dus ook het recht op asiel, van eenieder, zonder aanzien des persoons, te beschermen. Zo moeten in het geval van slachtoffers van mensenhandel en niet-begeleide kinderen zo snel mogelijk adequate beschermingsmechanismen worden geactiveerd. Hun recht op asiel moet echter ook worden gegarandeerd, en de vereiste stappen in de asielcontext moeten tegelijkertijd worden ondernomen.

Niet-uitputtende lijst van aanwijzingen

De hieronder gegeven lijst van aanwijzingen is niet meer dan indicatief en omvat zeker niet alle mogelijke aanwijzingen en varianten daarvan. In plaats van als een precieze formule, moet de lijst worden gezien als advies over de factoren waarop u zich kunt focussen wanneer u beoordeelt of iemand wellicht een verzoek om internationale bescherming wil doen.

Aanwijzingen dat een persoon wellicht een verzoek om internationale bescherming wil doen, kunnen zich op verschillende manieren manifesteren. U kunt deze waarnemen, zich ervan bewust worden tijdens rechtstreeks contact met de persoon of met andere personen, ze afleiden uit de documenten die de persoon presenteert en/of erop stuiten in andere omstandigheden. Om aanwijzingen sneller en preciezer te ontdekken, dient u speciale aandacht te besteden aan de volgende elementen:

Wie de persoon is en waar hij of zij vandaan komt

Land van herkomst

Uw algemene kennis van de actuele situatie in het land van herkomst van de persoon, waaronder de politieke omstandigheden, de veiligheidssituatie en de mate van eerbiediging van de grondrechten, is een belangrijke bron van aanwijzingen om correct vast te stellen welke personen wellicht een verzoek om internationale bescherming willen doen. Een land dat verwickeld is in een (burger)oorlog of een gewapend conflict of een land dat wordt bestuurd door een dictatoriaal regime, kan bijvoorbeeld een duidelijke bron van vluchtelingen zijn. Daarbij dient echter te worden opgemerkt dat geen enkel land kan worden beschouwd als veilig voor al zijn burgers, reden waarom ook personen die uit een veilig land van herkomst komen, individuele beschermingsbehoeften kunnen hebben.

Etniciteit, religie, nationaliteit

Behalve op de algemene context van het land van herkomst moet er speciaal op worden gelet of de persoon tot een (nationale, etnische en/of religieuze) minderheid behoort, omdat die vaak het doelwit van vervolging of geweld kan zijn. Dat betekent echter niet dat personen die tot de meerderheid behoren, geen beschermingsbehoeften hebben.

Algemene omstandigheden van de aankomst

Het feit dat er massaal grote groepen arriveren of juist individuele personen of gezinnen kan tot verschillende verwachtingen leiden ten aanzien van het profiel van mensen en hun beschermingsbehoeften. Het is echter belangrijk om in gedachten te houden dat vluchtelingen niet hun hele reis op een en dezelfde manier afleggen.

Leeftijd

Kinderen zijn van nature kwetsbaar, en het is zeer belangrijk om in hoge mate gevoelig te zijn voor hun beschermingsbehoeften, met name wanneer ze niet begeleid worden of van hun familie zijn gescheiden. Elke functionaris die te maken krijgt met een kind, moet in het belang van het kind handelen, in staat zijn om op een kindvriendelijke manier met het kind te communiceren en rekening houden met zijn eventuele verdere bijzondere behoeften.

Wanneer er aanwijzingen zijn die duiden op kindersmokkel en/of kinderhandel, moeten er speciale beschermingsmaatregelen worden overwogen. Raadpleeg voor meer informatie het *Frontex Vega Children Handbook* ³.

Geslacht (gender)

De positie van vrouwen en meisjes in een migratiecontext kan als gevolg van bepaalde ervaringen in het land van herkomst of tijdens de reis of als gevolg van sociale of culturele verschillen in het gastland bijzonder kwetsbaar zijn. Daarom moet speciale aandacht worden besteed aan hun mogelijke bescherming en/of aanvullende bijzondere behoeften. Dat betekent natuurlijk niet dat alle vrouwen in dezelfde mate kwetsbaar zijn.

U dient voor zodanige ondersteuning te zorgen dat vrouwen en meisjes privé met u kunnen spreken en zonder dat iemand zich in het gesprek mengt en/of namens hen vragen beantwoordt. Ook moet informatie rechtstreeks aan hen worden verstrekt, zodat hun geen essentiële informatie wordt onthouden en ze zelf, onafhankelijk, beslissingen kunnen nemen, zoals om internationale bescherming of andere bijstand verzoeken.

Indien mogelijk moet worden gezorgd voor de aanwezigheid van een vrouwelijke eerstelijnsfunctionaris en een vrouwelijke tolk. Vrouwen mogen niet worden aangespoord om te vertellen over incidenten of misdrijven die verband houden met seksueel geweld. Indien nodig, en afhankelijk van hun leeftijd, dient aan vrouwen met de nodige tact te worden gevraagd of ze misschien zwanger zijn en kan hun eventueel informatie worden verstrekt over beschikbare hulp.

3 http://frontex.europa.eu/assets/Publications/Training/VEGA_Children_Handbook.pdf

Gezinsstatus

Het is belangrijk om de gezinsstatus van een persoon in aanmerking te nemen. Bepaalde categorieën, zoals niet-begeleide of van hun familie gescheiden kinderen, alleenstaande vrouwen of alleenstaande ouders met kinderen, kunnen zich in een extra kwetsbare positie bevinden en mogelijk aanvullende beschermingsbehoeften hebben.

Wat de persoon zegt

De verklaringen van een persoon zijn de sleutel tot de vraag of hij of zij wellicht een verzoek om internationale bescherming wil doen. Ze zijn daar vaak de enige aanwijzing voor, maar kunnen ook op zichzelf een verzoek om internationale bescherming vormen. Met name als de persoon op enige wijze uitdrukking geeft aan angst of vrees voor vervolging of ernstige schade indien hem of haar de toegang wordt geweigerd, moet dit worden opgevat als een dergelijke aanwijzing. Enkele sleutelwoorden, uitdrukkingen of boodschappen die een signaal kunnen vormen dat een persoon wellicht een verzoek om internationale bescherming wil doen zijn:

- **Angst:** bijvoorbeeld als de persoon bang is om terug te keren naar zijn of haar land van herkomst, vervolging vreest, bang is om in zijn of haar land van herkomst in de gevangenis terecht te komen, of bang is om na terugkeer te worden vermoord.
- **Dood:** bijvoorbeeld als de persoon bang is om na terugkeer te worden vermoord.
- **Vervolging:** bijvoorbeeld als de persoon zegt dat hij of zij in zijn of haar land van herkomst werd vervolgd of bang is om bij terugkeer te worden vervolgd.
- **Foltering:** bijvoorbeeld als de persoon zegt dat zijn of haar familieleden zijn gefolterd of als hij of zij littekens of andere verwondingen laat zien die mogelijk het gevolg zijn van foltering.
- **Oorlog:** bijvoorbeeld als de persoon zegt dat er een (burger)oorlog of gewapend conflict aan de gang is in zijn of haar land van herkomst, hij of zij bang is om te worden gedood in een oorlogssituatie enz.
- **Terugkeer:** bijvoorbeeld als de persoon zegt dat hij of zij niet terug kan naar zijn of haar land van herkomst, bang is om terug te keren, niets heeft om naar terug te keren of bang is dat hij of zij na terugkeer zal worden vervolgd, gevangengezet, gefolterd of vermoord.
- **UNHCR (VN) of advocaat:** bijvoorbeeld als de persoon vraagt naar het bureau van de VN of de UNHCR, een advocaat wil spreken enz.

Wat u kunt waarnemen (uiterlijk en gedrag)

U dient zich ervan bewust te zijn dat mondelinge verklaringen van verzoekers vaak worden afgelegd in een taal die niet de moedertaal van de verzoeker is en/of via een tolk worden gecommuniceerd. Deze taalbarrière kan gevolgen hebben voor het onderlinge begrip en kan schijnbare inconsistenties of discrepanties in de verklaringen van de persoon veroorzaken.

De functionaris benaderen/ontwijken

Bijna overal ter wereld kan een functionaris worden herkend aan zijn of haar uniform. Het uniform staat voor macht en gezag en kan een grote psychologische uitwerking hebben op personen die daarmee worden geconfronteerd. Personen die wellicht een verzoek om internationale bescherming willen doen, zullen een geüniformeerde persoon waarschijnlijk benaderen en contact met hem of haar leggen. U dient zich er echter van bewust te zijn dat personen ook afkomstig kunnen zijn uit landen waar een uniform wantrouwen of zelfs angst oproept. Mensen mijden vaak personen in uniform vanwege angst voor de gevolgen van illegale binnenkomst, bezit van vervalste of valse documenten of het helemaal niet hebben van documenten. In deze gevallen moet u signalen die daarop wijzen, kunnen interpreteren om op passende wijze te reageren of bijstand te verlenen.

Angst

Angst zorgt voor een hoog niveau van stress, die zich op verschillende manieren kan manifesteren, zowel fysiek als emotioneel. Sterke angst kan een persoon volledig verlammen en passiviteit en apathie veroorzaken. Aan de andere kant kan angst hyperactiviteit, agressiviteit en/of vreemd gedrag in de hand werken. Bedenk dat iedereen beschermingsbehoeften kan hebben, ongeacht hoe hij of zij zich gedraagt.

Wees erop attent dat angst en stress het voor de persoon tegenover u moeilijk kan maken om uw vragen te beantwoorden en gefocust te blijven. Daarom is het belangrijk om een sfeer van veiligheid te creëren door informatie en uitleg te geven.

Interacties tussen mensen

Bijna alle groepen zijn gebaseerd op onderlinge afhankelijkheid, ongeacht of de groep groot of klein of formeel of los gestructureerd is en ongeacht de activiteit waar de groep op gefocust is. Binnen een groep kunnen relaties van diverse aard ontstaan, zowel positieve relaties waarin wederzijds vertrouwen heerst en mensen elkaar steunen, als ongezonde relaties van afhankelijkheid, onderwerping, controle en misbruik. Daarom is het zeer belangrijk om aandacht te besteden aan de interactie van leden van een groep en om te zoeken naar ongezonde en problematische signalen. Geef iedereen een kans om individueel met u te spreken, ook kinderen en vrouwen. Zorg ervoor dat niemand zich in het gesprek met de persoon tegenover u mengt en/of namens hem of haar vragen beantwoordt, tenzij dat in het belang van de persoon is.

Uiterlijk (verwondingen, littekens, kleding, bezittingen enz.)

Zichtbare wonden, verwondingen of littekens kunnen een belangrijke aanwijzing zijn dat er behoefte bestaat aan bescherming. Ook andere uiterlijke signalen, zoals het soort kleding dat de persoon draagt en hoe dat eruitziet, of de aard en toestand van de bagage en andere bezittingen, kunnen duiden op een wens om een verzoek om internationale bescherming te doen. U dient zich er echter van bewust te zijn dat iedereen beschermingsbehoeften kan hebben, ongeacht hoe hij of zij eruitziet.

Lichaamstaal

Let op de lichaamstaal van een persoon, zoals zijn of haar gezichtsuitdrukkingen, lichaamshouding en gebaren, de toon waarop hij of zij spreekt enz. Het vermogen om non-verbale communicatie te begrijpen en te gebruiken is een krachtig communicatie-instrument, en non-verbale communicatie kan belangrijke aanwijzingen opleveren dat een persoon wellicht een verzoek om internationale bescherming wil doen. U dient zich echter bewust te zijn van de culturele en geslachtsgerelateerde verschillen in non-verbale communicatie. De betekenis en het gebruik van lichaamstaal en non-verbale signalen variëren per cultuur, en deze verschillen kunnen tot misverstanden leiden. Daarom dient u zich te onthouden van een te haastige interpretatie.

Vergeet niet dat uw oordeel op het punt van binnenkomst van cruciaal en doorslaggevend belang is. Raadpleeg uw leidinggevende als u twijfelt aan de intenties van de persoon tegenover u. Een incorrecte beslissing, bv. een toegangsweigerings, kan ernstige gevolgen hebben voor de persoon tegenover u. Denk daarom eerst zorgvuldig na voordat u een beslissing neemt.

Volgende stappen

De informatie verstrekken

Het is uw taak om ervoor te zorgen dat een persoon die wellicht een verzoek om internationale bescherming wil doen, wordt geïnformeerd over de mogelijkheden daartoe en advies krijgt over de wijze waarop hij of zij dat kan doen. Alleen zo kan er in de praktijk effectieve toegang tot de asielprocedure worden geboden.

Het belangrijkste doel van het verstrekken van informatie is om ervoor te zorgen dat personen die mogelijk internationale bescherming nodig hebben, effectieve toegang krijgen tot de asielprocedure en goed geïnformeerd kunnen beslissen of ze al dan niet om internationale bescherming zullen verzoeken. Daarom moet, voor zover de omstandigheden dat toelaten, de informatie tijdig worden verstrekt en zo volledig mogelijk zijn.

Informeert de persoon over de mogelijkheid om internationale bescherming te verzoeken. Het is uw taak om essentiële informatie over internationale bescherming en de asielprocedure te verstrekken aan personen die daar wellicht een beroep op willen doen. De verstrekte informatie en de mate van gedetailleerdheid daarvan kunnen variëren naargelang de omstandigheden, maar op zijn minst moet er informatie worden verstrekt over de volgende vragen:

- Wat zijn de elementaire rechten en plichten van de persoon?
- Wat is internationale bescherming?
- Wie wordt als vluchteling of begunstigde van subsidiaire bescherming beschouwd?
- Hoe kan het verzoek om internationale bescherming worden gedaan en ingediend?

Zorg ervoor dat u bekend bent met de overeenkomstige nationale praktijk te verstrekken informatie en dat u de contactinformatie van de verantwoordelijke autoriteiten bij de hand hebt, zoals die van gespecialiseerde kinderbeschermingsinstanties en andere betrokken partijen, zoals tolken, ngo's, de UNHCR en andere organisaties die zorgen voor juridisch advies of andere vormen van bijstand. Zorg er eventueel voor dat u over extra kopieën van folders en brochures met informatie in de desbetreffende talen beschikt.

Het is noodzakelijk te communiceren in een taal die wordt begrepen door de persoon, waardoor mogelijk de aanwezigheid van een tolk vereist is. De communicatie moet worden aangepast aan de bijzondere behoeften en omstandigheden van de persoon; dit betekent eventueel ook een op het geslacht afgestemde en/of kindvriendelijke benadering.

Een mogelijk verzoek om internationale bescherming herkennen

U dient zich ervan bewust te zijn dat mensen de intentie om een verzoek om internationale bescherming te doen op verschillende manieren kunnen uiten. Elke mondelinge of schriftelijke uitdrukking van angst voor vervolging of ernstige schade bij weigering van de toelating moet worden beschouwd als een dergelijk verzoek. Het is niet nodig dat het woord „asiel” of „vluchteling” expliciet wordt gebruikt.

In het asielrecht van de EU wordt een persoon geacht een verzoek om internationale bescherming te doen wanneer hij of zij, in welke vorm dan ook, te kennen geeft dat hij of zij een dergelijk verzoek wil doen of wanneer hij of zij kennelijk internationale bescherming wenst te verkrijgen.

Als eerstelijnsfunctionaris zult u vaak de eerste vertegenwoordiger van uw land zijn die onderdanen van derde landen die de EU bereiken, ontmoeten en tegenover wie ze voor het eerst de kans krijgen om te kennen te geven dat ze asiel willen aanvragen.

U zult moeten kunnen herkennen dat een persoon uitdrukking heeft gegeven aan de wens om asiel aan te vragen en hem of haar informatie moeten verstrekken en doorverwijzen naar de bevoegde autoriteit die belast is met de asielprocedure.

Vergeet niet dat het uw taak is om vast te stellen welke personen wellicht een verzoek om internationale bescherming willen doen en deze personen informatie te verstrekken en door te verwijzen naar de bevoegde autoriteiten. **Het is niet uw verantwoordelijkheid om te beoordelen of de persoon tegenover u daadwerkelijk beschermingsgerelateerde behoeften heeft** en of hem of haar internationale bescherming moet worden verleend of niet. Hierna zal een andere procedure op een andere plek worden uitgevoerd, door andere functionarissen, om de beschermingsbehoeften en het recht op internationale bescherming van de persoon te beoordelen.

Wat er gedaan moet worden als een persoon om internationale bescherming verzoekt

Iedereen die uiting heeft gegeven aan zijn of haar intentie om een verzoek om internationale bescherming te doen (d.w.z. die een verzoek heeft gedaan), wordt geacht een **verzoeker om internationale bescherming** te zijn, met alle rechten en plichten die aan deze status zijn verbonden. Als eerstelijnsfunctionaris is het uw verantwoordelijkheid om te helpen deze rechten te waarborgen, bijvoorbeeld door verzoekers door te verwijzen naar de bevoegde autoriteiten en organisaties.

Registreer, indien nodig, het verzoek of verwijs het verzoek door naar de met registratie belaste autoriteiten

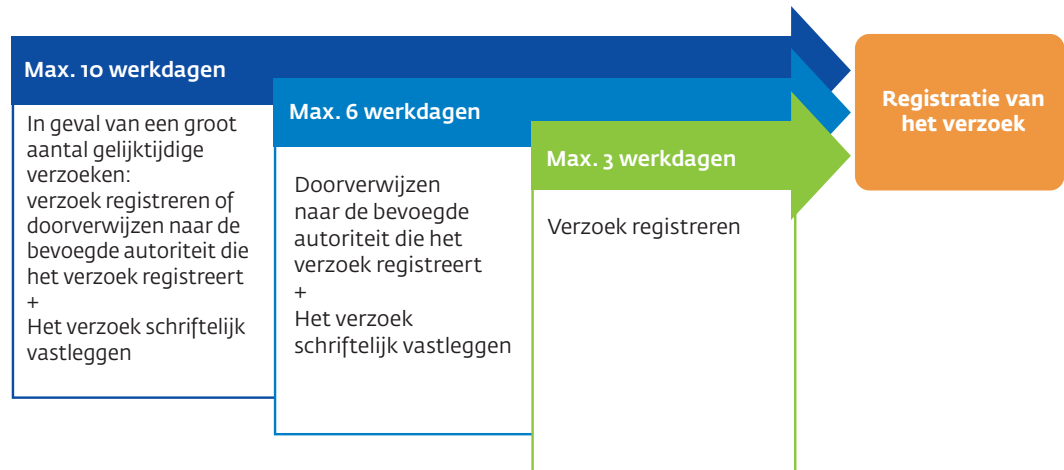
Als een persoon uitdrukking geeft aan zijn of haar wens om een verzoek om internationale bescherming te doen, heeft hij of zij het verzoek „gedaan” en wordt hij of zij een verzoeker om internationale bescherming. Nadat een verzoek is gedaan, moet het door de bevoegde autoriteit worden geregistreerd. Het doel van het registratieproces is om de rechten en plichten die voortvloeien uit het doen van het verzoek, meer effectiviteit te verlenen. Daarom moet de registratie zo spoedig mogelijk worden voltooid, binnen de door het EU-recht voorgeschreven termijnen.

Bedenk dat een asielverzoeker niet mag worden gestraft voor zijn of haar illegale binnenkomst of verblijf, mits hij of zij zich direct bij de autoriteiten meldt.

Als u werkzaam bent bij een autoriteit die bevoegd is om het verzoek te registreren, bent u verplicht het verzoek binnen drie werkdagen te registreren.

Als u werkt voor een autoriteit die niet bevoegd is om het verzoek te registreren, moet u het verzoek doorverwijzen naar **de bevoegde autoriteit, zodat deze het** niet later dan zes werkdagen nadat het verzoek is gedaan, **kan registreren**. Aanbevolen wordt om schriftelijk vast te leggen, in overeenstemming met de bij u geldende nationale procedures, dat u het verzoek in ontvangst hebt genomen.

De verzoeker informeren waar en hoe de aanvraag kan worden ingediend

Als functionaris van de autoriteit die waarschijnlijk verzoeken om internationale bescherming zal ontvangen, hebt u de plicht verzoekers te informeren waar en hoe ze het verzoek kunnen indienen. Daarbij moet de volgende informatie worden verstrekt:

- Wat houdt het indienen van een verzoek in en wat zijn de gevolgen als de verzoeker geen verzoek indient?
- Welke autoriteit is verantwoordelijk voor de asielprocedure?
- Wat heeft de verzoeker nodig om het verzoek in te dienen?
- Waar moet de verzoeker naartoe om het verzoek in te dienen?
- Hoe komt hij of zij daar?

Bijzondere behoeften vaststellen en de verzoeker inlichten over de te volgen procedures

Doe dit onmiddellijk. Voor verzoekers met meerdere behoeften dient u te bepalen welk mechanisme moet worden geactiveerd en in welke volgorde u kunt reageren op alle bijzondere behoeften van de verzoeker. Zo moeten in het geval van slachtoffers van mensenhandel en niet-begeleide kinderen tegelijk met de asielprocedure mogelijk adequate beschermingsmechanismen worden geactiveerd.

Wat u moet doen als een persoon die mogelijk beschermingsbehoeften heeft, geen verzoek om internationale bescherming wil doen

Het kan voorkomen dat een persoon die mogelijk beschermingsbehoeften heeft, besluit om geen asiel aan te vragen. Dat is het recht van de verzoeker en niemand kan hem of haar dwingen om wel asiel aan te vragen. Vergeet echter niet dat u in dergelijke gevallen nog steeds bepaalde verplichtingen uit hoofde van het internationaal recht moet vervullen, zoals:

Waarborg het beginsel van *non-refoulement*

Niemand mag worden teruggestuurd naar een land waar hij of zij het risico loopt om te worden gefolterd of te worden onderworpen aan onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing. Het beginsel van *non-refoulement* is ook van toepassing op personen aan de grens of op volle zee. Het impliceert een verplichting om de persoon toegang tot het grondgebied te verlenen. Bij elke terugkeeroperatie moeten de vastgestelde procedures worden gevolgd (heropname, terugkeerproces enz.) en moeten de vereiste wettelijke waarborgen en garanties worden nageleefd. Collectieve uitzettingen zijn verboden.

Informeer de persoon over de mogelijkheid om een verzoek om internationale bescherming te doen

U hebt de plicht om basisinformatie over internationale bescherming te verstrekken. Vergeet niet dat een belangrijk doel van de verstrekking van deze informatie is om ervoor te zorgen dat de betrokken persoon goed geïnformeerd kan beslissen of hij of zij al dan niet om internationale bescherming zal verzoeken.

De informatie die wordt verstrekt, moet mogelijk worden aangepast aan de omstandigheden en moet in het bijzonder de rechten van verzoekers (bv. het recht om te blijven) omvatten, evenals de verplichtingen van asielzoekers uit hoofde van EU- of nationaal recht en de gevolgen van het niet doen van een verzoek om internationale bescherming.

Overweeg om overeenkomstig de nationale wetgeving en praktijk contact op te nemen met de UNHCR, ngo's of andere organisaties die mogelijk meer gespecialiseerde counseling en bijstand kunnen verlenen.

Raadpleeg bij twijfel uw leidinggevende

Raadpleeg uw leidinggevende wanneer u twijfelt aan de intenties van de persoon tegenover u, met name als zijn of haar terugkeer naar het land van herkomst of naar een transitland een mogelijke schending van het internationaal recht zou vormen.

Volg voor het verdere verloop de bij u geldende nationale procedureregels

Toegang tot de asielprocedure

- ▶ Ieder mens heeft recht op erkenning en respect
- ▶ Spoedeisende medische zorg en de vervulling van basisbehoeften moeten altijd op de eerste plaats komen

1

Iedereen kan een vluchteling zijn

Iedereen kan beschermingsbehoeften hebben, ongeacht zijn of haar land van herkomst, etniciteit, uiterlijk of gedrag.

2

Eenieder heeft recht op bescherming tegen *refoulement*

Niemand mag worden uitgezet of teruggestuurd naar een gebied waar hij of zij het risico loopt op vervolging, de doodstraf, foltering of een andere onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing. Deze regel is ook van toepassing op niet-toelating aan de grens en op elke vorm van gedwongen uitzetting.

3

Kwetsbare personen moeten worden herkend en op passende wijze ondersteuning krijgen

De maatregelen die worden genomen bij grensdoorlaatposten of in detentiecentra, waar de bijzondere behoeften van kwetsbare personen, onder wie kinderen en slachtoffers van mensenhandel, kunnen worden vastgesteld, zijn van cruciaal belang.

4

Het belang van het kind staat voorop bij alle maatregelen die met betrekking tot kinderen worden genomen

Bij het beoordelen van het belang van het kind moet, per geval en afhankelijk van de leeftijd en de mate van volwassenheid, terdege rekening worden gehouden met factoren als veiligheid, de mogelijkheden van gezinshereniging, het welzijn van het kind en de wensen van het kind.

5

Eenieder die wellicht een verzoek om internationale bescherming wil doen, moet worden geïnformeerd over zijn of haar recht daartoe

Alle personen die mogelijk internationale bescherming nodig hebben, moeten worden geïnformeerd over dit recht op asiel, zodat ze effectieve toegang krijgen tot de asielprocedure.

6

Eenieder heeft het recht om een verzoek om internationale bescherming te doen

Niemand mag de toegang tot de asielprocedure worden geweigerd, ook niet als iemand niet aan alle voorwaarden voor binnenkomst heeft voldaan.

7

Elk signaal of elke uitdrukking van angst kan worden opgevat als een verzoek om internationale bescherming

Mensen kunnen op verschillende manieren uiting geven aan een intentie om een verzoek om internationale bescherming te doen. Elke mondelinge of schriftelijke uitdrukking van angst voor vervolging of ernstige schade bij weigering van de toelating moet worden beschouwd als een dergelijk verzoek. Het is niet nodig dat het woord „asiel” of „vluchteling” wordt gebruikt.

8

Verzoekers om internationale bescherming mogen niet worden gestraft voor hun illegale binnenkomst of verblijf

Personen die zich direct bij de autoriteiten melden, mogen niet worden gestraft voor hun illegale binnenkomst of verblijf.

9

Elk verzoek moet worden geregistreerd of doorgestuurd naar de met registratie belaste autoriteit

Nadat een verzoek is gedaan, moet het door de verantwoordelijke autoriteit worden geregistreerd. De registratie moet zo spoedig mogelijk worden voltooid, binnen de wettelijk voorgeschreven termijnen.

10

Het beginsel van *non-refoulement* moet worden gewaarborgd, ook wanneer een persoon geen asiel aanvraagt

Bij elke terugkeeroperatie moeten de vastgestelde procedures worden gevolgd en moeten de geldende wettelijke waarborgen en garanties worden nageleefd. Niemand mag worden teruggestuurd naar een land waar hij of zij het risico loopt om te worden gefolterd of te worden onderworpen aan een onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing. Dit geldt ook voor illegale immigranten.

Bijlage — Verwijzingen naar wettelijke bepalingen

► Menselijke waardigheid

Recht van de Europese Unie	
Handvest van de grondrechten van de EU	Artikel 1 De menselijke waardigheid De menselijke waardigheid is onschendbaar. Zij moet worden geëerbiedigd en beschermd.

Het recht op leven

Recht van de Europese Unie	
Handvest van de grondrechten van de EU	Artikel 2 Het recht op leven 1. Eenieder heeft recht op leven. 2. Niemand wordt tot de doodstraf veroordeeld of terechtgesteld.

Verbod op foltering

Internationaal recht	
Europees Verdrag voor de rechten van de mens	Artikel 3 Verbod van foltering Niemand mag worden onderworpen aan folteringen of aan onmenselijke of vernederende behandelingen of bestraffingen.
Recht van de Europese Unie	
Handvest van de grondrechten van de EU	Artikel 4 Het verbod van folteringen en van onmenselijke of vernederende behandelingen of bestraffingen Niemand mag worden onderworpen aan folteringen of aan onmenselijke of vernederende behandelingen of bestraffingen.

Verbod op *refoulement*

Internationaal recht	
Verdrag van Genève	<p>Artikel 33, lid 1</p> <p>Verbod op uitzetting of terugleiding („<i>refoulement</i>”)</p> <p>Geen der Verdragsluitende Staten zal, op welke wijze ook, een vluchteling uitzetten of terugleiden naar de grenzen van een grondgebied waar zijn leven of vrijheid bedreigd zou worden op grond van zijn ras, godsdienst, nationaliteit, het behoren tot een bepaalde sociale groep of zijn politieke overtuiging.</p>
Recht van de Europese Unie	
Handvest van de grondrechten van de EU	<p>Artikel 19, lid 2</p> <p>Bescherming bij verwijdering, uitzetting en uitlevering</p> <p>Niemand mag worden verwijderd of uitgezet naar, dan wel worden uitgeleverd aan een staat waar een ernstig risico bestaat dat hij of zij aan de doodstraf, aan folteringen of aan andere onmenselijke of vernederende behandelingen of bestraffingen wordt onderworpen.</p>
Schengen-grenscode	<p>Artikel 3</p> <p>Toepassingsgebied</p> <p>Deze verordening is van toepassing op iedereen die de binnen- of buitengrenzen van de lidstaten overschrijdt, onverminderd:</p> <p>[...]</p> <p>b) de rechten van vluchtelingen en personen die om internationale bescherming verzoeken, met name wat betreft <i>non-refoulement</i>.</p> <p>Artikel 3 bis</p> <p>Grondrechten</p> <p>Bij de toepassing van deze verordening handelen de lidstaten met volledige inachtneming van het toepasselijke Unierecht, waaronder het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie [...], het toepasselijke internationale recht, waaronder het Verdrag van Genève [...], de verplichtingen inzake de toegang tot internationale bescherming, in het bijzonder het beginsel van <i>non-refoulement</i>, en de grondrechten. [...]</p> <p>Artikel 13, lid 1</p> <p>Weigering van toegang</p> <p>Indien een onderdaan van een derde land niet aan alle in artikel 5, lid 1, vermelde toegangsvorwaarden voldoet, en niet tot de in artikel 5, lid 4, genoemde categorieën personen behoort, wordt hem de toegang tot het grondgebied van de lidstaten geweigerd. Dit laat de toepassing van de bijzondere bepalingen inzake asielrecht en internationale bescherming of inzake afgifte van een visum voor een verblijf van langere duur onverlet.</p>

<p>Verordening (EU) nr. 656/2014 betreffende de bewaking van de zeebuitengrenzen in het kader van Frontex-operaties</p>	<p>Artikel 4, lid 1 Bescherming van de grondrechten en het beginsel van <i>non-refoulement</i> Niemand mag in strijd met het beginsel van <i>non-refoulement</i> worden ontscheept in een land, worden gedwongen er binnen te gaan, ernaartoe worden gebracht, of anderszins aan de autoriteiten ervan worden overgeleverd, indien, onder meer, er voor hem of haar een ernstig risico bestaat er te worden onderworpen aan de doodstraf, foltering, vervolging of andere onmenselijke of ontorende behandelingen of bestraffingen, of indien zijn of haar leven of vrijheid er in gevaar zou komen om redenen van ras, godsdienst, nationaliteit, seksuele gerichtheid, het behoren tot een bepaalde sociale groep of politieke overtuiging, dan wel indien er een ernstig risico bestaat op uitzetting of verwijdering naar of uitlevering aan een ander land in strijd met het beginsel van <i>non-refoulement</i>.</p>
<p>Terugkeerrichtlijn (2008/115/EG)</p>	<p>Artikel 4, lid 4 Wat betreft onderdanen van derde landen die overeenkomstig artikel 2, lid 2, onder a), buiten het toepassingsgebied van deze richtlijn vallen, wordt [...] b) het beginsel van <i>non-refoulement</i> geëerbiedigd. Artikel 5 Bij de tenuitvoerlegging van deze richtlijn houden de lidstaten rekening met [...] het beginsel van <i>non-refoulement</i>.</p>
<p>Verordening (EG) nr. 767/2008 (VIS-verordening)</p>	<p>Artikel 31, lid 3 Doorgifte van gegevens naar derde landen Dergelijke overdrachten van persoonsgegevens aan derde landen of internationale organisaties laten de rechten van vluchtelingen en personen die om internationale bescherming verzoeken, onverlet, met name ten aanzien van <i>non-refoulement</i>.</p>
<p>Verordening (EU) nr. 1052/2013 (Eurosurverordening)</p>	<p>Artikel 2, lid 4 Bij de toepassing van deze verordening nemen de lidstaten en het agentschap de grondrechten in acht, met name de beginselen van <i>non-refoulement</i> en eerbiediging van de menselijke waardigheid, alsmede de voorschriften inzake gegevensbescherming.</p>

Recht op asiel

Recht van de Europese Unie	
<p>Handvest van de grondrechten van de EU</p>	<p>Artikel 18 Het recht op asiel Het recht op asiel is gegarandeerd met inachtneming van de voorschriften van het Verdrag van Genève van 28 juli 1951 en het Protocol van 31 januari 1967 betreffende de status van vluchtelingen, en overeenkomstig het Verdrag betreffende de Europese Unie en het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie.</p>

<p>Herschikte richtlijn asielprocedures</p>	<p>Artikel 7, lid 1</p> <p>Verzoeken namens personen ten laste of minderjarigen</p> <p>1. De lidstaten zorgen ervoor dat elke handelingsbekwame meerderjarige het recht heeft een eigen verzoek om internationale bescherming te doen.</p> <p>2. De lidstaten kunnen bepalen dat een verzoeker een verzoek kan doen namens de personen die te zijnen laste komen. De lidstaten zorgen er in deze gevallen voor dat de meerderjarigen die ten laste van de asielzoeker komen, ermee instemmen dat namens hen een asielverzoek wordt ingediend en dat zij, indien zij daar niet mee instemmen, zelf een asielverzoek kunnen indienen.</p> <p>[...]</p> <p>3. De lidstaten zorgen ervoor dat een minderjarige het recht heeft om een verzoek om internationale bescherming te doen, ofwel zelf als hij daartoe volgens het recht van de betrokken lidstaat handelingsbekwaam is, ofwel via zijn ouders of andere volwassen familieleden, of via een volwassene die voor hem verantwoordelijk is, hetzij krachtens de wet, hetzij volgens de gangbare praktijk in de betrokken lidstaat, of via een vertegenwoordiger.</p>
--	---

Non-discriminatie

Internationaal recht	
<p>Europees Verdrag voor de rechten van de mens</p>	<p>Artikel 14</p> <p>Verbod van discriminatie</p> <p>Het genot van de rechten en vrijheden die in dit Verdrag zijn vermeld, moet worden verzekerd zonder enig onderscheid op welke grond ook, zoals geslacht, ras, kleur, taal, godsdienst, politieke of andere mening, nationale of maatschappelijke afkomst, het behoren tot een nationale minderheid, vermogen, geboorte of andere status.</p>

Verdrag van Genève	<p>Artikel 3</p> <p>Non-discriminatie</p> <p>De Verdragsluitende Staten zullen zonder onderscheid naar ras, godsdienst of land van herkomst de bepalingen van dit Verdrag op vluchtelingen toepassen.</p>
Recht van de Europese Unie	
Handvest van de grondrechten van de EU	<p>Artikel 21, lid 1</p> <p>Non-discriminatie</p> <p>Iedere discriminatie, met name op grond van geslacht, ras, kleur, etnische of sociale afkomst, genetische kenmerken, taal, godsdienst of overtuiging, politieke of andere denkbeelden, het behoren tot een nationale minderheid, vermogen, geboorte, een handicap, leeftijd of seksuele gerichtheid, is verboden.</p>

Niet-bestrafing

Internationaal recht	
Verdrag van Genève	<p>Artikel 31, lid 1</p> <p>Illegale vluchtelingen in het land van toevlucht</p> <p>1. De Verdragsluitende Staten zullen geen strafsancities, op grond van onrechtmatige binnenkomst of onrechtmatig verblijf, toepassen op vluchtelingen die, rechtstreeks komend van een grondgebied waar hun leven of vrijheid in de zin van artikel 1 werd bedreigd, zonder toestemming hun grondgebied binnenkomen of zich aldaar bevinden, mits zij zich onverwijld bij de autoriteiten melden en deze overtuigen, dat zij geldige redenen hebben voor hun onrechtmatige binnenkomst of onrechtmatige aanwezigheid.</p>
Recht van de Europese Unie	
Schengen-grenscode	<p>Artikel 13, lid 1</p> <p>Weigering van toegang</p> <p>Indien een onderdaan van een derde land niet aan alle in artikel 5, lid 1, vermelde toegangsvoorwaarden voldoet, en niet tot de in artikel 5, lid 4, genoemde categorieën personen behoort, wordt hem de toegang tot het grondgebied van de lidstaten geweigerd. Dit laat de toepassing van de bijzondere bepalingen inzake asielrecht en internationale bescherming of inzake afgifte van een visum voor een verblijf van langere duur onverlet.</p>

Toegang tot de procedure

Recht van de Europese Unie	
Herschikte richtlijn asielprocedures ¹	<p>Overweging 25</p> <p>Teneinde ervoor te zorgen dat personen die bescherming behoeven, als vluchteling in de zin van artikel 1 van het Verdrag van Genève of als persoon die voor subsidiaire bescherming in aanmerking komt, correct als zodanig worden erkend, moet elke verzoeker, daadwerkelijk toegang hebben tot de procedures, [...]</p> <p>Overweging 26</p> <p>Met het oog op het garanderen van een daadwerkelijke toegang tot de behandelingsprocedure moeten ambtenaren die het eerst in contact komen met personen die om internationale bescherming verzoeken, in het bijzonder ambtenaren die land- of zeegrenzen bewaken of grenscontroles uitvoeren, ter zake dienende informatie krijgen en de nodige opleiding over de wijze waarop verzoeken om internationale bescherming kunnen worden herkend en behandeld, onder meer met inachtneming van de relevante door het EASO ontwikkelde richtsnoeren. Zij moeten onderdanen van derde landen of staatlozen die zich op het grondgebied bevinden, daaronder begrepen aan de grens, in de territoriale wateren of in de transitzones van de lidstaten, en die een verzoek om internationale bescherming doen, relevante inlichtingen kunnen verstrekken over waar en hoe verzoeken om internationale bescherming kunnen worden ingediend. Wanneer dergelijke personen zich in de territoriale wateren van een lidstaat bevinden, moeten zij aan land worden gebracht en moeten hun verzoeken worden onderzocht overeenkomstig deze richtlijn.</p> <p>Overweging 28</p> <p>Om de toegang tot de behandelingsprocedure aan grensdoorlaatposten en in accommodaties voor bewaring te vergemakkelijken moet informatie ter beschikking worden gesteld over de mogelijkheid om internationale bescherming te verzoeken. Via tolkdiensten moet worden gezorgd voor de elementaire communicatie die noodzakelijk is voor de bevoegde instanties om te kunnen begrijpen of personen om internationale bescherming willen verzoeken.</p> <p>Artikel 8, lid 1</p> <p>Informatie en counseling in accommodaties voor bewaring en aan grensdoorlaatposten</p> <p>Wanneer er aanwijzingen zijn dat de onderdanen van een derde land of staatlozen die in accommodaties voor bewaring worden vastgehouden of aanwezig zijn aan grensdoorlaatposten, met inbegrip van transitzones, aan de buitengrenzen, wellicht een verzoek om internationale bescherming willen doen, bieden de lidstaten hun informatie over de mogelijkheid daartoe aan. De lidstaten bieden in die accommodaties voor bewaring en aan die grensdoorlaatposten tolkdiensten aan voor zover dat nodig is om de toegang tot de asielprocedure inzake internationale bescherming te vergemakkelijken.</p>
Schengen-grenscode	<p>Artikel 3 bis</p> <p>Grondrechten</p> <p>Bij de toepassing van deze verordening handelen de lidstaten met volledige inachtneming van het toepasselijke Unierecht, waaronder het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie [...], het toepasselijke internationale recht, waaronder het Verdrag van Genève [...], de verplichtingen inzake de toegang tot internationale bescherming, in het bijzonder het beginsel van <i>non-refoulement</i>, en de grondrechten. [...]</p>

Het verzoek om internationale bescherming doen en registreren

Recht van de Europese Unie

Herschikte richtlijn asielprocedures

Overweging 27

Overwegende dat onderdanen van derde landen en staatlozen die hun wens hebben geuit om internationale bescherming te verzoeken, beschouwd worden als personen die om internationale bescherming verzoeken, dienen zij te voldoen aan de verplichtingen uit hoofde van deze richtlijn en Richtlijn 2013/33/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 tot vaststelling van normen voor de opvang van verzoekers om internationale bescherming en de rechten uit hoofde van deze richtlijnen te genieten. De lidstaten dienen daartoe zo snel mogelijk te registreren dat die personen om internationale bescherming verzoeken.

Artikel 2, onder c)

Definities

„Verzoeker”: een onderdaan van een derde land of een staatloze die een verzoek om internationale bescherming heeft ingediend waarover nog geen definitieve beslissing is genomen.

Artikel 6

Toegang tot de procedure

1. Wanneer een persoon een verzoek om internationale bescherming doet bij een autoriteit die naar nationaal recht bevoegd is voor de registratie van deze verzoeken vindt de registratie plaats binnen drie werkdagen nadat het verzoek is gedaan.

Wanneer het verzoek om internationale bescherming wordt gedaan bij autoriteiten die wellicht dergelijke verzoeken ontvangen maar naar nationaal recht niet voor de registratie bevoegd zijn, zorgen de lidstaten ervoor dat de registratie plaatsvindt binnen zes werkdagen nadat het verzoek is gedaan.

[...]

5. Wanneer een groot aantal onderdanen van derde landen of staatlozen tegelijk om internationale bescherming verzoekt, waardoor het in de praktijk zeer moeilijk is om de in lid 1 vastgestelde termijn na te leven, kunnen de lidstaten voorzien in een verlenging van die termijn tot tien werkdagen.

Kwetsbare personen

Recht van de Europese Unie

Herschikte richtlijn asielprocedures

Overweging 29

Sommige verzoekers kunnen bijzondere procedurele waarborgen behoeven, op grond van, onder meer, hun leeftijd, geslacht, seksuele gerichtheid, genderidentiteit, handicap, ernstige ziekte, psychische aandoeningen of als gevolg van foltering, verkrachting of andere ernstige vormen van psychologisch, fysiek of seksueel geweld. De lidstaten moeten trachten verzoekers die bijzondere procedurele waarborgen behoeven, als dusdanig te herkennen voordat een beslissing in eerste aanleg wordt genomen. Voor die verzoekers moet worden voorzien in passende steun, met inbegrip van voldoende tijd, om de nodige voorwaarden tot stand te brengen voor hun daadwerkelijke toegang tot procedures en voor het aanvoeren van de elementen ter staving van hun verzoek om internationale bescherming.

Artikel 24

Verzoekers die bijzondere procedurele waarborgen behoeven

De lidstaten beoordelen binnen een redelijke termijn nadat een verzoek om internationale bescherming wordt gedaan of de verzoeker een verzoeker is die bijzondere procedurele waarborgen behoeft.

De in lid 1 bedoelde beoordeling kan worden opgenomen in de bestaande nationale procedures en/of in de beoordeling bedoeld in artikel 22 van Richtlijn 2013/33/EU, en behoeft niet de vorm van een administratieve procedure aan te nemen.

De lidstaten zorgen ervoor dat verzoekers waarvan is geconstateerd dat zij bijzondere procedurele waarborgen behoeven, zolang de asielprocedure loopt passende steun krijgen, zodat zij aanspraak kunnen maken op de rechten en kunnen voldoen aan de verplichtingen die in deze richtlijn zijn vastgesteld.

Indien deze passende steun niet in het kader van de in artikel 31, lid 8, en artikel 43 bedoelde procedures kan worden verleend, in het bijzonder indien lidstaten van oordeel zijn dat een verzoeker bijzondere procedurele waarborgen behoeft ten gevolge van foltering, verkrachting of andere ernstige vormen van psychisch, fysiek of seksueel geweld passen de lidstaten artikel 31, lid 8, en artikel 43, niet of niet langer toe. Indien lidstaten artikel 46, lid 6, toepassen op verzoekers op wie artikel 31, lid 8, en artikel 43, niet overeenkomstig deze alinea kunnen worden toegepast, bieden de lidstaten ten minste de waarborgen waarin wordt voorzien bij artikel 46, lid 7.

De lidstaten zorgen ervoor dat overeenkomstig deze richtlijn ook aan de behoefte inzake bijzondere procedurele waarborgen wordt tegemoetgekomen indien die behoefte in een latere fase van de procedure aan het licht komt, zonder dat de procedure opnieuw moet worden gestart.

<p>Herschikte opvangrichtlijn ²</p>	<p>Artikel 21</p> <p>Kwetsbare personen</p> <p>Algemeen beginsel</p> <p>De lidstaten houden in hun nationale recht tot uitvoering van deze richtlijn rekening met de specifieke situatie van kwetsbare personen zoals minderjarigen, niet-begeleide minderjarigen, personen met een handicap, ouderen, zwangere vrouwen, alleenstaande ouders met minderjarige kinderen, slachtoffers van mensenhandel, personen met ernstige ziekten, personen met mentale stoornissen en personen die folteringen hebben ondergaan, zijn verkracht of aan andere ernstige vormen van psychologisch, fysiek of seksueel geweld zijn blootgesteld, zoals slachtoffers van vrouwelijke genitale verminking.</p>
<p>Verordening (EU) nr. 656/2014 betreffende de bewaking van de zeebuitengrenzen in het kader van Frontex-operaties</p>	<p>Artikel 4, lid 4</p> <p>Tijdens de gehele duur van een operatie op zee voorzien de deelnemende eenheden in de bijzondere behoeften van kinderen, niet-begeleide minderjarigen daaronder begrepen, slachtoffers van mensenhandel, personen die dringende medische hulp behoeven, personen met een beperking, personen die internationale bescherming behoeven en andere personen in een bijzonder kwetsbare positie.</p>

¹ Richtlijn 2013/32/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 betreffende gemeenschappelijke procedures voor de toekenning en intrekking van de internationale bescherming (herschikking), hierna de „herschikte richtlijn asielprocedures” genoemd.

² Richtlijn 2013/33/EG van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 tot vaststelling van normen voor de opvang van verzoekers om internationale bescherming (herschikking).

WAAR ZIJN EU-PUBLICATIES VERKRIJGBAAR?

Gratis publicaties:

- één exemplaar:
via EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>);
- meerdere exemplaren of posters/kaarten:
bij de vertegenwoordigingen van de Europese Unie (http://ec.europa.eu/represent_nl.htm),
bij de delegaties in niet-EU-landen (http://eeas.europa.eu/delegations/index_nl.htm),
door contact op te nemen met Europe Direct (http://europa.eu/europedirect/index_nl.htm),
door te bellen naar 00 800 6 7 8 9 10 11 (gratis in de hele Europese Unie) (*).

(*) De informatie wordt gratis verstrekt en bellen is doorgaans gratis, maar sommige operatoren, telefoonscellen of hotels kunnen kosten aanrekenen.

Betaalde publicaties:

- via EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).

